

Особливості політики європейської інтеграції Словацької Республіки 1993-2003 рр.

САВКА Віталій Янович
викладач кафедри міжнародної політики
Ужгородський національний університет
вул. Університетська, 14, м. Ужгород, 88000, Україна

У статті виявлено особливості і загальні результати євроінтеграційної політики Словацької Республіки, визначено вплив внутрішньополітичної ситуації у Словаччині на процес її підготовки до вступу в Європейський союз.

Основою методології дослідження є інституціональний підхід, відповідно до якого політика є результатом функціонування сукупності структур, організацій, стійких взаємостосунків і утворень, в основі існування яких лежать норми - фіксовані правила поведінки, що містяться в статутах, програмах, конституціях. У процесі дослідження використано проблемно-хронологічний принцип, що дає можливість розглянути ключові проблеми стосунків Європейського союзу зі Словацькою Республікою в історичній динаміці.

Ключові слова: інтеграція, європейська інтеграція, Європейський Союз

1. Вступ.

Ставши 1 січня 1993 р. суверенною державою, Словацька Республіка успадкувала зобов'язання за усіма міжнародними договорами ЧСФР. Ці зобов'язання визначили зовнішньополітичну орієнтацію Словаччини ще до того, як вона з'явилася на карті Європи. Головними пріоритетами Словацької Республіки стали повна інтеграція в співтовариство західноєвропейських держав і забезпечення таким чином безпеки і сприятливих умов розвитку, заснованого на принципах демократії.

Словацькій Республіці поступово вдалося знайти своє місце в міжнародному співтоваристві. 19 січня 1993 р. вона стала членом Організації Об'єднаних Націй, 9 лютого - членом ЮНЕСКО, а 12 квітня того ж року - членом Міжпарламентської асамблеї Європи.

Відразу після здобуття суверенітету СР заявила про те, що вступ в Європейський союз є пріоритетною метою її зовнішньої політики. Було ясно, що у разі неприєднання до ЄС країна виявилася б на периферії європейського розвитку. Найбільш важливою віхою на початку шляху СР в ЄС стало прийняття в члени Ради Європи. Протокол про прийняття в цю авторитетну організацію був підписаний 30 червня 1993 р.

З часом ставало чимдалі очевиднішим, що громадяни нової демократії хочуть не лише бачити результати інтеграційних процесів, але і розуміти, як діють основні важелі міжнародної співпраці, заснованої на інтеграції. Таке розуміння було передумовою усвідомленого і успішного включення СР в Європейський союз. Від дій Словацької Республіки, пов'язаних зі вступом в Європейський союз, значною мірою залежав її

розвиток в довгостроковій перспективі. Це обумовлює актуальність дослідження відповідних процесів і їх перспектив для Словацької Республіки.

2. Результати дослідження.

У перші роки існування незалежної Словаччини міжнародно-політична орієнтація парламентських партій, правих і лівих, була однозначно проєвропейською. Цієї лінії дотримувався і Рух за демократичну Словаччину (РЗДС), що переміг на парламентських виборах 1992 р. і дострокових виборах 1994 р. Рух включав широкий спектр політичних сил на чолі з В. Мечіаром, - прем'єр-міністром СР. РЗДС у своїй передвиборній програмі 1994 р. обіцяв продовжити міжнародну політику, розроблену ним у 1992 р. Вказувалося, що головною метою цієї політики є повна інтеграція СР в європейські і трансатлантичні структури. [14, с. 26]

Ця орієнтація РЗДС знайшла відображення в політичній програмі уряду В. Мечіара. Але в ній також говорилося, наприклад, про "необхідність просування і захисту національних і державних інтересів нашої країни". [14, с. 9.] Загалом, це цілком законне прагнення будь-якої держави, але РЗДС своєю політикою показав, що, декларуючи вказану мету, він насправді швидше хотів застрахувати себе від занадто явної проєвропейської і проатлантичної орієнтації.

Незважаючи на те, що політичне керівництво СР не переставало говорити про своє прагнення зробити країну повноправним членом ЄС (В. Мечіар навіть будував утопічні плани вступу до ЄС до початку 2000 р.), своїми діями воно швидше доводило зворотне. Це привело до того, що в процесі інтеграції Словаччина відстала від інших держав "вишеградської групи" на два роки, а під час першого розширення НАТО кандидатура СР і зовсім була знехтувана.

Органи Європейського союзу неодноразово направляли словацькому політичному керівництву демарші у зв'язку з конфліктами між деякими державними інститутами СР. Крім того, в них виражалися побоювання з приводу ухвалення Закону "Про охорону Республіки", який серйозно утруднив діяльність політичної опозиції, ущемляв свободу слова і інші демократичні права. Але представники влади в СР ігнорували критику і, намагаючись виправдати усі свої кроки, використали в пропагандистських цілях міф про "особливий словацький шлях". Прем'єр-міністр В. Мечіар, зокрема, заявив: "Кожна держава має право шукати свій власний шлях... Процес трансформації можна підтримати (чи не підтримати) ззовні, але його не можна диктувати. Адже все, що відбувається в нашій країні, - це не щось погане, це просто щось нове, відмінне від іншого". [9]

Тодішній голова словацького уряду, судячи з його висловлювань, був упевнений в тому, що протизаконні вилучення мандату у депутата М. Гаулідера, нападки на

Президента СР, викрадення його сина і насильницьке вивезення його на територію сусідньої Австрії з метою подальшої компрометації Президента, абсолютна концентрація влади в руках його політичного руху, маргіналізація ролі опозиції в суспільстві, надання пільг своїм політичним прибічникам при проведенні приватизації, використання розвідки і контррозвідки для реалізації своїх планів та інші подібні факти цілком вкладаються у поняття "особливий словацький шлях".

У Словаччині запанував дещо інший, порівняно з іншими країнами "Вишеградської групи", політичний режим. Основною претензією Заходу до Словаччини була її невідповідність політичним критеріям прийняття в члени ЄС, сформульованим на саміті у Копенгагені. Цей чинник зумовив різке зниження шансів СР на вступ до ЄС у складі першої хвилі і значно погіршив ставлення до СР в Західній Європі. Іноземні інвестори не виявляли цікавості до абсолютно непрозорої для зовнішнього спостерігача словацької економіки, а західноєвропейські політики з тривогою констатували порушення прав людини і майже повне припинення реформ.

Словацька політична еліта на чолі з партією прем'єр-міністра В. Мечіара - Рухом за демократичну Словаччину - виявилася перед дилемою: з одного боку, зміна політичного курсу як усередині країни, так і на міжнародній арені означала б визнання власного політичного краху, а з іншої - відсутність яких-небудь змін в програмі СР означало б, що на відміну від своїх найближчих сусідів Словаччина залишиться нестабільною країною, що не бере участь в інтеграційному процесі і тому займає набагато слабкіші міжнародні позиції. Рух за демократичну Словаччину поставив на перше місце партійні амбіції, а довгострокові інтереси Словацької Республіки виявилися на другому плані. Його представники взялися переконувати своє політичне оточення, і головним чином виборців, в тому, що Словаччина, по суті справи, зовсім не потребує європейської інтеграції і що західна модель розвитку не відповідає словацьким потребам.

Під час візиту до Москви в жовтні 1995 р. прем'єр-міністр В. Мечіар заявив представникам інформаційного агентства ІТАР-ТАРС: "Членство в НАТО і в Європейському союзі є невід'ємною частиною нашої політичної програми, і Уряд нашої країни поки що цю програму змінювати не збирається". [10]

Рух В. Мечіара робив в Словаччині "все по-своєму" в цілому понад п'ять років і сприймався на заході як уособлення націоналізму і авторитаризму, а внаслідок непередбачуваності дій і авторитарних замашок її лідера Словаччину стали називати «чорною дірою Європи». [1] Але так тривало лише до вересня 1998 р., який став переломним в словацькій історії. У Словацькій Республіці пройшли парламентські вибори, в результаті яких влада в країні перейшла до коаліції, що складалася з шести

партій колишньої опозиції, які в цілому дотримувалися демократичної орієнтації. Багатьом тоді здавалося, що з "Мечіаризмом" покінчено назавжди. Помилковість подібних очікувань показали президентські вибори через півроку. В. Мечіар, який не мав майже ніякої підтримки з боку республіканських ЗМІ, зумів стати сильним конкурентом кандидата від правлячої коаліції Рудольфа Шустера і набрати понад півмільйона голосів виборців, що в умовах п'ятимільйонної Словаччини доводило життєвість багатьох, здавалося б, абсолютно неспроможних ідейних установок РЗДС і його лідера.

Тим не менш, до влади прийшла коаліція партій, яких об'єднувало критичне ставлення до "Мечіаризму". Їх представники поклали за мету зробити усе можливе, щоб виправити помилки попереднього кабінету і створити умови для повноцінної роботи усіх конституційних інститутів влади і дотримання демократичних норм. Ще одним позитивним моментом стало обрання на пост президента СР Рудольфа Шустера, прибічника європейської інтеграції. За такого внутрішньополітичного розкладу у Словаччини були усі передумови для подальшого успішного розвитку. Правда, результати правління нового уряду нерідко викликали невдоволення населення країни, оскільки для усунення негативних наслідків правління попереднього уряду йому довелося вдатися до дуже непопулярних заходів у соціальній і економічній сферах.

Зовнішньополітична діяльність правлячої коаліції підтримувалася населенням набагато сильніше. Пріоритет був відданий інтеграції в НАТО і Євросоюз. Президент, прем'єр-міністр, голова парламенту, міністр закордонних справ, заступник голови уряду з питань європейської інтеграції і інші державні діячі СР, зайнявши свої пости, відразу відвідали з візитом центральні органи НАТО, ЄС, Раду Європи, столиці держав-членів ЄС, країни "Вишеградської четвірки", а також США. Таким чином вони позначили зовнішньополітичну орієнтацію Словацької Республіки, спробували вивести країну із стану міжнародної ізоляції і відновити довіру Заходу до СР.

Новий кабінет також зробив кроки із створення оптимальних внутрішніх механізмів і структур, що полегшують підготовку СР до вступу в ЄС. Були створені пости заступника голови уряду з європейської інтеграції і державного секретаря МЗС СР з питань інтеграції СР в ЄС, сформовані Рада міністрів з євроінтеграції, відповідні консультативні комітети уряду, парламенту і усіх міністерств.

Одним з перших конкретних кроків Уряду СР була розробка "Плану інтенсифікації процесу інтеграції Словацької Республіки в Європейський союз", [7] прийнятого 24 лютого 1999 р. В ньому словацька сторона зобов'язалася розвивати тісніші відносини з усіма державами-членами ЄС, а також з Чеською Республікою, Польщею і Угорщиною. Така співпраця згодом здійснювалася не лише на вищому рівні, але і на рівні

парламентських комітетів, робочих і переговорних груп і експертів.

На позитивні зміни у взаємовідносинах СР і ЄС першим позитивно відреагував Європейський парламент. Його депутати виразили новому словацькому кабінету свою підтримку у формі численних заяв і резолюцій. Їх позитивне ставлення до того, що відбувається, знайшло відображення і в "Регулярній доповіді Європейської комісії про прогрес, досягнутий в підготовці СР до членства в ЄС за 1999 рік". [15]

У ньому, зокрема, відзначалося: "Впродовж минулого року був зроблений значний крок у виконанні Словацькою політичних умов вступу в ЄС. У цій країні була прийнята амбітна програма політичних реформ. Враховуючи глибину і успішність цих реформ, СР відтепер можна вважати країною, що повністю виконала умови, сформульовані на копенгагенському саміті". [12]

Але рішення про включення Словацьчини в число країн-кандидатів, з якими вже велися переговори, було прийнято тільки на саміті в Гельсінкі 11 грудня 1999 р. Це рішення можна розглядати як найбільший успіх зовнішньої політики нового словацького кабінету. Прем'єр-міністр СР М. Дзурінда у своєму виступі на саміті відмітив: "В нинішньому році відбулося 56 двосторонніх і багатосторонніх переговорів в Словацьчині і країнах ЄС про прийняття нашої країни в Євросоюз. Це означає, що про інтеграцію СР ми говорили кожного тижня". [8, с. 2]

Але успіх, досягнутий новим словацьким урядом, необхідно було постійно підтримувати, сприяючи розвитку позитивних тенденцій в інтеграційному процесі, адже шлях СР в Євросоюз могли ускладнити багато чинників.

Серйозні побоювання викликала ситуація з циганською національною меншістю. У кінці 1999 р. значна група словацьких циган звернулася до країн Західної Європи і Скандинавії (в першу чергу до Фінляндії, яка у той час головувала в ЄС) з проханнями про надання їм політичного притулку. У словацькій пресі це викликало потік статей, автори яких вважали, що подібний факт не може бути випадковим. Висловлювалося припущення, що такий масовий від'їзд циган є чітко спланованою (підозри падали на представників опозиції - колишню правлячу партію РЗДС), оскільки еміграція циган прийняла масовий характер приблизно за місяць до саміту в Гельсінкі. Створювалося враження, що вона була спровокована певними колами в Словацьчині з метою компрометації нового керівництва країни. М. Дзурінді довелося докласти немало зусиль, щоб переконати представників ЄС в тому, що такі масові прохання про надання політичного притулку не викликані проявами расизму або утиском прав цієї національної меншості, а пов'язані в основному з бажанням циган поліпшити своє соціальне і економічне становище. [5, с. 59]

Друге потенційне джерело ускладнень полягало у відносинах між Словаччиною і Австрією. Австрія, країна, що безпосередньо граничить із Словаччиною, мала серйозні заперечення проти концепції ядерної енергетики СР і вимагала закриття двох атомних електростанцій, з чим категорично не погоджувалася словацька сторона. Цей конфлікт міг послужити причиною блокування Австрією вступу СР до ЄС. [5, с. 62]

Останнім чинником, що ускладнює ситуацію, було зростання безробіття в СР. Воно могло негативно відбитися на процесі інтеграції в соціальній сфері, а також на конкурентоспроможності словацької економіки. Соціальне невдоволення могло послужити причиною дестабілізації внутрішньополітичної обстановки і призвести до послаблення демократичних сил в суспільстві. Зростання безробіття могло викликати колапс цілих галузей національної промисловості, що тільки посилювало б відставання СР від інших країн-кандидатів в процесі модернізації і реструктуризації економіки. [3, с. 36]

Кабінет М. Дзурінди розглядав вступ Словацької Республіки в Європейський союз і в НАТО в якості пріоритетів своєї зовнішньополітичної діяльності у 2000 р. В урядовій програмі, що містить найбільш важливі питання, 15 з 20 пунктів присвячені інтеграційному процесу.

На жаль, в 2000 р. серед партій правлячої коаліції з'явилися певні розбіжності, що призвело до її розпаду і подальшого утворення декількох політичних суб'єктів. «У випадку якщо ці розбіжності у взаємовідносинах політичних партій СР посилюватимуться, вони можуть надалі послужити джерелом чималих ускладнень у взаємовідносинах Словаччини з Євросоюзом, а також стати причиною втрати довіри Заходу», [2] - відзначалося в словацькій газеті «Сме». В цілому ж можна сказати, що для внутрішньої політики Словацької Республіки в 2000-2001 рр. характерне продовження лінії, наміченої після парламентських виборів у 1998 р.: демократизація, дотримання норм правової держави, ухвалення нових законів, що посилюють демократичний лад в державі і які необхідні для вступу в ЄС.

Ситуація, правда, дещо змінилася у кінці 2001 р., коли між правлячими партіями в Словацькій Республіці виник ряд серйозних конфліктів, пов'язаних з різними поглядами на спосіб проведення важливих реформ в соціально-економічній сфері та у сфері державного управління. Внаслідок цих розбіжностей дещо знизився темп здійснення намічених реформ і ухвалення необхідних законів.

У цьому ж році вийшов назовні неприємний факт, який уряд намагався приховати, але відомості про нього все-таки просочилися в пресу. В уряді вибухнув корупційний скандал, пов'язаний зі зникненням 40 млн. євро із коштів, виділених Словаччині Європейською комісією для розробки і реалізації різних перспективних економічних

проектів. Головною дійовою особою цього скандалу був Р. Той - директор урядового департаменту іноземної допомоги, слід якого загубився десь за кордоном. Розслідування, проведене місцевими органами, в підтримку яким Брюссель прислав своїх емісарів, встановило, що Р. Той організував розгалужену систему розкрадання фінансових коштів (багато хто вважав, що у функціонуванні подібної системи так чи інакше були зацікавлені і деякі брюссельські чиновники). [11] Прем'єр-міністр Дзурінда провів декілька зустрічей з представниками ЄС, на яких йому довелося вибачитися за поведінку чиновників свого уряду. Крім того, він намагався переконати західних політиків в тому, що подібний скандал більше не повториться. Брюссель "пробачив" Словаччині цей промах, але попередив, що у разі, якщо подальші перевірки виявлять непрозорість у витрачанні Братиславою коштів, що виділяються їй, то він залишає за собою право прийняти рішення про призупинення фінансової допомоги. Внаслідок цього скандалу подав у відставку заступник голови уряду з питань європейської інтеграції П. Гамжик.

З іншого боку, 23 лютого 2001 р. був зроблений дуже важливий для інтеграції в Європейський союз крок, якому передували два роки підготовки і багатогодинні парламентські дебати, - прийнята оновлена Конституція. У оновленому Основному законі країни змінено більше половини положень. У ній усунені недоліки Конституції 1992 р., поглиблений демократичний характер держави, гарантовані сприятливіші умови для дотримання норм правової держави і прав людини, створена основа для децентралізації державної влади, розширений простір для застосування норм міжнародного права, посилена незалежність судів. Крім того, в Конституції СР визначені умови передачі частини суверенітету держави органам Європейського союзу, правові умови членства Словацької Республіки в НАТО і т. д.

Комісар ЄС з питань розширення Г. Ферхойген якраз в цей період знаходився з офіційним візитом у Словацькій Республіці. На прес-конференції він дав позитивну оцінку прийнятій Конституції. На його думку, нова Конституція сформувала необхідний правовий простір для виконання усіх зобов'язань, які Словаччина узяла на себе, підписавши міжнародні договори, у тому числі договір з Європейським союзом. [4]

Хоча в Словаччині новий Основний закон задовольнив далеко не усіх, СР, прийнявши Конституцію, що відповідає європейським стандартам, ще на один крок наблизилася до досягнення своєї пріоритетної мети — членства в Європейському союзі.

2002 р. приніс з собою декілька подій, що мали величезне значення для майбутнього Словаччини: парламентські вибори (вересень), празький саміт НАТО, на якому Словаччина отримала офіційне запрошення до альянсу (листопад) і завершення переговорів з Європейським союзом про майбутнє членство (грудень).

Напередодні виборів все помітнішими ставали розбрати в рядах правлячої коаліції, створеної із занадто різних по ідеології і спрямуванням партій. Перед парламентськими виборами комуністи, що входили в неї, соціал-демократи, консерватори, правоцентристи і християнські демократи всіляко намагалися продемонструвати свої власні заслуги, приділяючи менше уваги коаліційній діяльності. Проте, незважаючи на усі зусилля, їм так і не вдалося запобігти подальшому послабленню підтримки виборців.

Але найголовнішою причиною недовіри Заходу перед виборами стала тривожна тенденція, яка проявилася в опитуваннях громадської думки. Практично усі опитування показали, що опозиційні партії на чолі з В. Мечіаром і його рухом можуть зібрати більше половини голосів, отримавши в парламенті 90 місць з 150. Проблемою стала не лише реальна загроза повторного встановлення недемократичного режиму, але і надзвичайно погана репутація В. Мечіара і Руху за демократичну Словаччину за кордоном. Звичайно, навіть якщо б РЗДС знову прийшов до влади, Мечіар, зважаючи на умови, що змінилися, тиск економічних еліт і переговорів, що проходили з ЄС, не зміг би діяти, керуючись своїми колишніми установками. Проте не слід забувати про дуже важливий чинник будь-яких переговорів, у тому числі переговорів про членство в НАТО і Європейському союзі - про взаємну довіру партнерів. «У Заходу нульова довіра до Мечіара, він сприймає його як Лукашенка і Туджмана і уважно стежить за тим, щоб той не став відхрещуватися від найбільш серйозних помилок свого уряду в період з 1994 по 1998 рр.» [13] - відмічала словацька газета «Правда».

Треба також враховувати, що незважаючи на спроби РЗДС і В. Мечіара змінити свій імідж, в попередні роки не сталося ніяких змін в характері РЗДС, його програмних основах або в персональному складі його органів.

Сказане дозволяє припустити, що у разі будь-якої участі В. Мечіара у формуванні уряду у кінці 2002 р. виникла б реальна загроза того, що Словаччина повторно не була б запрошена в НАТО і навіть незважаючи на завершений переговорний процес з ЄС, так і не стала б його членом. В цьому випадку Словаччина, на думку словацького політолога Г. Месежнікова, могла б "встати в один ряд з такими країнами, як Білорусія або Сербія, де первинний комуністичний режим трансформувалася в авторитарний режим з яскраво вираженими елементами особистої диктатури". [6]

Подібна самодискредитація країни, якій в останні чотири роки була надана унікальна можливість виправлення усіх допущених помилок, мала б для неї катастрофічні наслідки.

Вибори, що пройшли 21 вересня 2002 р., показали, що побоювання були немарними. У четвертий раз В. Мечіару вдалося перемогти на парламентських виборах. Але він

переміг, програвши, оскільки кабінет міністрів формувала правочентристська коаліція на чолі з попереднім прем'єр-міністром М. Дзуріндою. Несподіванкою стало те, що до словацького парламенту уперше за 12 років самостійного існування СР потрапили комуністи, отримавши 6% голосів.

Та проте в грудні 2002 р. голова Європейської комісії Р. Проді оголосив офіційне запрошення Словацької Республіки в члени Європейського союзу. Таким чином, незважаючи на внутрішньополітичні складнощі, Словаччина довела успішність своїх інтеграційних зусиль.

У першій половині 2003 р. сталися три події, що мали для Словацької Республіки історичну значущість. Першою з них стало підписання 26 березня у Брюсселі протоколу про вступ Словацької Республіки до Північноатлантичного альянсу. Потім він був ратифікований. Члени парламенту підтримали входження в НАТО більшістю голосів, і 15 квітня 2003 р. президент Рудольф Шустер підписав відповідний договір. Таким чином, Словаччина стала першою з семи країн-кандидатів в члени НАТО, що повністю завершила процес підготовки і ратифікувала вказаний протокол.

Другою подією стала зустріч лідерів країн-членів і країн-кандидатів в Афінах 16 квітня. На цій зустрічі були підписані офіційні документи про прийом 10 нових членів, у тому числі Словацької Республіки, які стануть його повноправними учасниками 1 травня 2004 р. Таким чином, для Словаччини завершився 10-річний період складних переговорів про умови прийому і відповідність встановленим критеріям. Незважаючи на численні труднощі, з якими Словаччині довелося зіткнутися на шляху в Євросоюз на самому початку свого самостійного існування, їй вдалося досягти мети, яку вона поставила перед собою в 1993 р.

Третьою подією особливої важливості стало успішне проведення референдуму з питання вступу Словацької Республіки в Європейський союз. У референдумі взяли участь 2 млн. 196 990 тис. чоловік (52,15% населення країни). Вступ в ЄС підтримали 92,46% від загального числа тих, що брали участь в референдумі, проти проголосували 6,2%. Подібні результати голосування були позитивно сприйняті не лише політичними діячами Словаччини, але і офіційними представниками Європейського союзу. Європейська комісія, правда, виразила і легке розчарування з приводу відносно низької явки виборців. Голова Європейського парламенту П. Кокс в інтерв'ю Словацькому інформаційному агентству заявив: "Голоси громадян, які взяли участь в референдумі, підтвердили, що громадяни Словаччини бажають стати складовою частиною великої європейської сім'ї і виконувати свої завдання з формування майбутнього об'єднаної Європи". [16]

3. Висновки.

Отже, період з 1993 по 1997 р. характеризується нестабільністю державних інститутів Словаччини, нерозвиненістю партійної системи, економічною кризою, гострими протиріччями у внутрішньополітичному житті. У цей період керівники СР продемонстрували обмеженість своїх поглядів на євроінтеграцію. В. Мечіар, який очолював в цей період Уряд Словацької Республіки, декларував бажання своєї країни стати повноправним членом Європейського союзу, але насправді в Словаччині не проводилися реформи, необхідні для створення стабільних демократичних інститутів, будівництва правової держави, дотримання прав людини і захисту національних меншин, тобто для виконання основних умов прийняття в члени ЄС. Стосунки з Євросоюзом у вказаний період характеризувалися недовірою, численними демаршами і взаємними звинуваченнями. У результаті в грудні 1997 р. на саміті в Люксембурзі Словаччина була виключена зі списку країн ЦСЄ - потенційних учасників «першої хвилі» розширення Європейського союзу.

Переломним для Словаччини виявився 1998 р. Тут відбулися парламентські вибори. Пріоритетне місце в передвиборних програмах практично усіх політичних сил в СР займали заходи з подальшого просування в Європейський союз.

Новому уряду Словаччини на чолі з М. Дзуріндою вдалося вивести країну із стану міжнародної ізоляції і створити внутрішні механізми і структури, оптимальні для підготовки Словацької Республіки до вступу в Європейський союз. Вжиті заходи увінчалися успіхом. У грудні 1999 р. на саміті в Гельсінкі представники ЄС прийняли історичне для Словаччини рішення про відкриття переговорів про прийом її в члени союзу.

За період 1999 по 2003 р. питання, пов'язані з євроінтеграцією, стояли на першому плані в урядових програмах СР. Уряд, прагнучи компенсувати прорахунки і помилки, допущені в першій половині 90-х років, визначав для себе дуже високий темп підготовки до вступу в Євросоюз, який йому вдалося зберегти аж до підписання в Афінах угоди про вступ в ЄС 10 нових членів.

Прихід до влади в Словаччині в результаті парламентських виборів 2002 р. коаліційного уряду М. Дзурінди був позитивно сприйнятий органами ЄС, оскільки за період з 1999 по 2002 р. йому вдалося зробити дуже багато: Словаччина виконала свої зобов'язання у повній відповідності з наміченим графіком.

Таким чином, за період з 1999 по 2003 р. політичним керівництвом Словаччини були вжиті максимальні заходи для виконання усіх умов прийняття в члени ЄС, і Словаччині спільно з Литвою за якістю і темпам підготовки до членства в Європейському союзі вдалося випередити усі інші країни-кандидати.

Заходи, що приймалися Словаччиною з метою набуття повноправного членства в ЄС, стали сильним прискорювачем позитивних внутрішніх перетворень - реформування економіки, демократизації політичних інститутів, прогресивних змін в соціальній сфері. Встановлення органами Європейського союзу жорстких термінів для виконання умов підготовчого етапу зіграло стимулюючу, мобілізуючу роль і надало інтеграційному процесу необхідну динаміку.

4. Перелік використаних джерел

1. Хайдеризм по-словацки // Сегодня. – 2000. – 22 марта. – С. 8-9.
2. Ako to s nami vyzerá? // Sme. – 2000. – 15. apr. – S. 4.
3. Duleba A. Slovenská zahraničná politika – bilancia 6 rokov a perspektívy zmeny // Mezinárodní vztahy. – 2000. – №1. – S. 34-39.
4. K Európskej únii o krôčik bližšie // Mosty. – 2001. – №10. – S. 11-13.
5. Leška V. Dostihne Slovensko své sousedy na ceste do EU? // Mezinárodní vztahy. – 2000. – № 4. – S. 57-61.
6. Mesežnikov G. návrat do Európy: pokus o reparát // Dilema. – 2001. – №12. – S. 22-24.
7. Národná obroda. Roč. – 1999. – 25. febr. – 22 s.
8. Národná obroda. Roč. – 1999. – 8. dec. – 25 s.
9. Naša vlastná cesta // Národná obroda. – 1996. – 8. febr. – S. 5-7.
10. Návšteva V. Mečiara v Rusku // Pravda. – 1995. – 2. nov. – S. 2.
11. Slovenská opozícia sa raduje // Sme. – 2001. – 15. máj. – S. 3.
12. Souhrnný dokument – Zpráva o pokroku v přístupovém procesu každé z kandidátských zemí. Neoficiální překlad uložen v Informačním oddelení UMV pod č. 9549. – Praha, 1999. – 42 s.
13. V znamení Mečiara pred bránami sveta // Pravda. – 2002. – 5. jan. – S. 5.
14. Volebný program HZDS. Slovensko – do toho! – Bratislava, 1994. – 84 s.
15. Режим доступа: <http://www.government.gov.sk> – Posudok pripravenosti Slovenskej republiky na členstvo v EÚ r.1999.
16. Режим доступа: <http://www.tasr.sk> – Interviu predsedu Európskeho parlamentu. 19.05.2003.

Vitalii Savka

Features of the policy of European integration of the Slovak Republic 1993-2003.

The article revealed the features and the overall results of the integration process of the Slovak Republic to the EU, the influence of the political situation in Slovakia in the process of its preparation for accession to the European Union.

Keywords: integration, European integration, European Union, European integration policy.